

linnad, maiad iseäranis ühe Püha hooletis ehk hoidmise alla annavad. Kui ehk keegi lugijatest ei teaks, ehk oleks ära unustanud, et wast aastal 1517 Luteruse läbi õige usu üleswõtmine hakas, ja oleks ehk arwanud neid esimesi risti-usu õpetajaid õige risti-usu kuulutajad olnud olewad, siis kuuleb nüüd, et need esimesed Saksa-maalt tulijad küll ristirahwas, aga weel segase õpetusega ehk Katoliki rahwas olid. Seda woid sina ka jo sest asjast tunda, et nemad mite üksnes õpetuse ja armastusega püüdsid rahwas risti-usku saata, waid ka wäe wõimusega, kuida nemad praegugi weel mõne pagana Maal tegewad. On küll ka nende seast tõeste wagad mehed leida, kuida meie ka selle joone Reinhartist oleme kuulda saanud.

Kui nüüd Riia lin walmis oli, ehitas Albert weel ühe munga-kloostre, Wäina jõe suu kohta ja seadis tema walitsejaks Lüttrikut, kes jo Reinhartiga oli seia Maale tulnud ja Kube ristitanud. Se aeg oli wäga sõdalik aeg. Ristirahwas püüdsid sõdaga igal pool Jesanda riiki kaswatada, et tema riik küll mite sest maailmast ei ole waid rahu riik. Suur räändamine oli Palästina-maale, kus nemad tahtsid Jeerusalema linna ja ümberkaudsed Maad Turklaeste käest ärawõita. Riisugusi mehi nimetati risti sõitjadeks, ja olete neist enne lord pitkemalt juttu kuulda saanud. Piiskopi Alberti palumise peäle laskis paawest kuulutada: „kes Liwi-maale läheb paganate wastu sõdima, peab niisama auusaks peetud saama,

fui se, kes Palästina-maale läheb sõdima ja saab selle läbi selle sama hinge õnnistuse.“ Seeb se oli ka, mis jo mitmeid oli aianud Albertiga tulla, ja et ka pärast weel teised taga järel tulid. Aga riisugused olid nagu kured iga aasta tulemas ja jälle minemas, ja ei olnud neist kindla asja mite loota. Alberti nõu oli sellepärast üht wennade seltsi seada, kes wandega pidid lubama seia Maale jääda ja usu eest sõdida ja wõitelda. Se nõu sai ka paawesti poolt heaks kiidetud ja kinnitatud. Se wennade selts (Orden) nimetas ennast: „Kristuse sõa wennad“ ehk ka „Kristuse sõamehed“, aga teistest said enamiste nimetatud „Mõega-mehed“ ehk „Mõega-kandjad“ ehk ka „Risti-mehed“. Neid nimesi saiwad nemad sest, et nende wäljaspidine tundmise märk oli, et seljas kandsid walgi laia kuubesid (mantlid) selle peäle, rinna kohal weri-punane mõel ja rist oli peäle õmmeltatud. Kui uus wend oli oma lubamist wandega kinnitanud, andis nende pealik ehk walitseja mõelka tema kätte, nende sõnadega:

Nüüd mõelka sina kätte saad,

Seega prad hoidma Maarja-maad.

Kes selle seltsi sai wastuwoetud, pidi auusa wane-mate laps olema, ise ilma laitmata, ilma naeseta ja lubama kasinaste ja puhtaste elada. Diguseks oli neile määratud, et ükski nende peäle ei tohtinud kohut mõista, fui aga paawest ise ja et üks osa sest maast, mis nemad ärawõitsid neile omaks pidi jääma! —